אונזערע קינדער

אנגעפירט פון ליבע זיסער

אמאל איז געווען

פון ליבע זיסער

אמאל איז געווען א טרומייטער, ענג און טרומייטער היט זיך ניט צו מא־פון איין זייט א שמאלער און פון צוויי־כען קיין רעש, טאנצט ער שטיל ארום א פלאש.

ניט דער טרומייטער זיך א דריי, ניסט ער אויס פון פלאש דעם קליי, ווייל ער ווייטער טאנצען — שמירט ער זיך אויס איינגאנצען.

אינדערפריה נעהמט איהם יאסעלע אין מויל. ער ניט א בלאז — עס בלאזט זיך וואויל. האט ער שוין גענוג געבלאזען, אבער דער טרומייטער וויל איהם נישט אפלאזען.

וואס איז דאס פאר א נייעסען? — ער קען דעם טרומייטער נישט אפרייסען.

בלאזט ער נאך, בלאזט א גאנצע וואך. און דער טרומייטער איז אלץ צו־געקלעפט.

און אזוי האט ער זיין לעבען אפ־געלעבט.

ווער קען עס?

נומער 85 שאראדע.

מיין ערשטע העלפט
פליט שטענדיג אום.
עס האט קיין מויל
און איז ניט שטום.
מיין צווייטע העלפט
איז דאָרטען פאראן.
וואו מענשען ריידען
פון א מאן.
אינגאנצען בין איך
קאלט און ווייס,
און קום צו אייך
מיט שניי און אייז.

נומער 86. אותיות אויפגאבע.

אין 9 קעסטעלאך (3 אויף 3) שטעלט אריין די אותיות: ה, ה, יי, ע, ע, ה, ה, ה, אזוי אז —

אין דער ערשטער שורה פון רעכטס אויף לינקס און פון אויבען אראפ זאל זיך באקומען אויף וואס מיר געהען ארום.
אין דער צווייטער — לאנג, קיילעכ־דיג און הויך.
אין דער דריטער — ארום און ארום.

נומער 87. גלגולים

אין 3 מאל (ענדערט יעדעס מאל איין אות און עס זאל זיך יעדעס מאל באר־קומען אן אנדער אידיש וואָרט) מאכט פון דער ערשטער אות דער אומגעקוקט פון וואנען דאס גע־ווייזן קומט אן האט באמערקט, ווי ביים ראג פון צוויי גאסען ליגט אן ארם קינד אין צוריסענע קליידער און וויינט.

נעהמ דער ארימאן צו צום קינד און פרעגט איהם: — פארוואס וויינסטו?

דערצעהלט איהם דאס קינד, אז ער האט שוין צוויי טעג ניט געגעסען און קיין טאטע־מאמע, וואס זאלען פאר איהם זארגען, האט ער אויך ניט.

האט דער מאן רחמנות געקראגען אויפ'ן קינד און, ניט קוקענדיג, וואס ער האט מיט זיין פאמיליע אליין געהונגערט און זיך גענויטיגט אין די עטליכע סענט, האט ער זיי אפגעגעבען דעם אינגעל, דעם יתום. ער האט זיך געטרייסט דערמיט, וואס ער מיט זיין פאמיליע האט בלויז איין טאג געהונגערט.

ער האט זיך אומגעקעהרט אהיים מיט גארניט. ער האט דערצעהלט זיין פרוי וועגען אלעס, אבער זי האט ניט גע־וואלט הערען אפילו. זי האט זיך געבייז־זערט אויף איהם. די קינדער האבען גע־וויינט און ער איז ארויס פון הויז.

אין זיין הויף האט ער באמערקט זעהר א שעהנע בלום. ער איז צוגעגאנגען, זי אנגעריהרט און אומגערעגן זי א קוועטש געגעבען. פון בלום איז ארויס עפעס א מאדנע וואסערעל.

ער האט עס פארזוכט, און עס איז איהם ליכטיג געווארען אין די אויגען. ער האט אויסגעזוכט א קליין פלעשעלע און אהין אויסגעדריקט א ביסעל זאפט פון בלימעל און דערמיט ארויס אויפ'ן נאס.

געהענדיג אין נאס דערזעהט ער מיט אמאל א גרויסען עולם שטעהענדיג ארום א רעלינער. האט ער זיך צוגערוקט און צוגעהערט און ער האט זיך דערוואוסט, אז דער רעדנער איז א שליח פון קעניג, און ער דערצעהלט, אז דער קעניג איז גע־פעהרליך קראנק, און די דאקטוירים זאָ־גען, אז עס איז געבליבען נאר איין מיי־צעל צו ראטעווען איהם.

אויב מען זאל ברענגען דעם קעניג די זאפט פון א געוויסער בלום, וואלט האט דער ארימאן א טראכט געגע־בען — וואס קען איך דא פארלירען? אפשר איז מיין וואסערעל אומשטאנד צו ראטעווען דעם קעניג?

ער איז אוועק גלייך צום פאלאץ און געמאלדען וועגען זיין וואסערעל.

מען האט איהם ארייננגערופען.

די דאקטוירים האבען אויסגעפרואווט זיין וואסערעל, האבען עס דערלאנגט דעם קעניג. און ווי נאר דער קעניג האט עס אויסגעטרונקען, האט ער באלד דער־פיהלט לייכטער און צו ביסלאך איז ער אינגאנצען געזונט געווארען.

דער ארימאן האט געקראגען טויזענט נאלד־שטיק און א סך מתנות.

א פרעהליכער איז ער אוועק צו זיין פאמיליע, און פון דעמאלט אן האבען זיי קיינמאל ניט געוואוסט פון קיין הונגער.

פייגעלע האפמאן (סט. קעטרינס); רבקה ברייגסקי (אנסאנוויל) תלמידים פון אידישער שול אין וועלאנד, תלמידים פון ת"ת אין סט. קעטרינס: אייערע זאכען ייעלען גערוקט ווערען מיט דער צייט. מען קען ניט אלץ אויף א מאל.

רחמנות אויף הונגערינע

פון ישראל אלוף
(ת"ת אין האמילטאן, אנט.)

פתת השלג הלבנה

מאת צבי פארסאן

פתת השלג שהסתובבה באויר בין רבבות חברותיה לא רצתה לפול על הארץ ולהרמס תחת רגלי עוברים ושבים. ותעף הנה והנה ותבקש מקום לנוח עליו.

והנה ילד כצרור בגדים יתגלגל, ועגלת חורף קטנה ואדומה ימשוך אחריו, וגם הוא אדמוני: שפתותיו אדומות, לחייו אדומות וקצה חטמו אדום.

ותאמר פתת השלג:

— קצה חטמו האדום של ילד זה, מקום נאה לי, הלבנה והצחה. והיה כל רואי ישמח.

נפלה פתת השלג ונחה על קצה החוטם של הילד ותתחילה לרגדג אותו: צחק הילד. צחקה גם פתת השלג וטוב היה לה.

אך הילד קנח את חטמו בשרוולו ופתת השלג נעלמה מתוך צחוק.

טובה תחת רעה

מאת חנה קפלן
(שנה ז', ת"ת ברונזוויק)

בעיר אחת גרו שני אחים. אחד עשיר ואחד עני. לאב העשיר היו שני בנים רעים וטפשים כמו אביהם, ולאח העני היה בן אחד חכם וטוב. שמו משה. הבנים העשירים בזו למשה, כי לא היו לו בגדים יפים כמו להם.

יום אחד כאשר הלכו משה ושאריו אל בית הספר פגשו בנער קטן אחד אשר בגדיו קרועים והוא בוכה ברחוב. וישאלהו משה, למה הוא בוכה. "ויען הנער, שהוא רעב מאד ואין לו ולאמו בבית דבר לאכול. ויצטער עליו משה ויתן לו את ארוחתו.

ויתחקו עליו שאריו ויאמרו: "פתי אתה, רק חפץ אתה להראות לאנשים כי אתה ילד טוב."

ובשעת ארוחת הצהרים היה משה רעב ושאריו בזו לו וילעגו לו ויאמרו: "הלא צדיק אתה, מדוע לא ישלח לך אלקים דבר לאכול?" ולא נתנו לו מארוחתם.

ככה עברו הימים. משה נתן לעניים נדבות ושאריו לא נתנו. ובאשר בא עני אל ביתם קללו אותו וינרשוהו.

כאשר היה משה בן עשרים מת אביו. ומשה היה עני מאד ולא היה לו כסף לקבור את אביו. הוא הלך אל שאריו העשירים, אבל הם מאנו לעזור לו.

אחרי מות אביו מצא לו משה עבודה וישתכר הרבה ויעל מעלה מעלה. ויחשך את כספו עד שהיה לאיש עשיר. אבל שאריו בזבזו את כספם בדברים שאין להם תועלת. הם לא עבדו רק שתו יין והתהוללו עד שאבד להם כספם ויהיו לעניים.

אז אמר משה אל לבו: "כל ימי הם בזו לי ולא עזרו לי, כאשר הייתי רעב, אבל הן הם שאריי". וילך משה אל שאריו ויתן להם חלק גדול מכספו. ויבכו שאריו ויאמרו: "סלח לנו, חטאנו לך".

ויסלח להם משה.

מן היום ההוא היטיבו האחים את דרכם ויתנו נדבות רבות. ויעזרו לעניים ולחלשים.

דער גוטער אינגעל און דער שלעכטער אינגעל

פון רבקה ברייגסקי
(אנסאנוויל, אנט.)

איינמאל אין א שעהנעם פריהמאר־גען איז א אינגעל געגאנגען אין שולע. אין מיטען וועג שטעלט ער זיך אפ, ער זעהט א יונגע פייגעלע זיצט אויף א בוים. האט ער געגומען א שטיינדעל און האט א וואָרף געטאן אין איהר.

די פייגעלע איז אראפגעפאלען מיט א צובראכענעם פליגעל. ווי נאר דער אינ־געל האט דערזעהן אז די פייגעלע ליגט, האט ער איהר אויפגעהויבען. אבער א גוטער אינגעלע איז געקומען אין צייט און האט איהר ארויסגעכאפט פון איהם און געזאגט: — דו שלעכטער אינגעל, פארוואס האסטו דאס געטאן? שעהם זיך, איך וועל דאס אלעמען דערצעהלען. אבער דער שלעכטער אינגעל האט זיך אויסגעלאכט און איז אנטלאפען.

דער גוטער אינגעל איז אוועק אהיים מיטנעהמענדיג דאס פייגעלע מיט זיך.

אין דער היים האט ער ארומגעבונ־דען דעם פליגעל און גענומען א קליין קעסטעלע אויסגעשפרייט און געמאכט פאר איהר ווייב, ריכטיג ווי כיי איהר אין נעסט אויפ'ן בוים.

ווי נאר איהר פליגעל האט זיך אויס־געהיילט, האט ער אויפגעעפענט דעם פענסטער און זי איז אוועקגעפליגען צו איהר נעסט אויפ'ן בוים.

דער אינגעלע האט ארויסגעקוקט און געזעהן ווי צופרידען זי זיינגט. איז ער ניט קיין גוטער קינד?

פתת השלג שהסתובבה באויר בין רבבות חברותיה לא רצתה לפול על הארץ ולהרמס תחת רגלי עוברים ושבים. ותעף הנה והנה ותבקש מקום לנוח עליו.

והנה ילד כצרור בגדים יתגלגל, ועגלת חורף קטנה ואדומה ימשוך אחריו, וגם הוא אדמוני: שפתותיו אדומות, לחייו אדומות וקצה חטמו אדום.

ותאמר פתת השלג:

— קצה חטמו האדום של ילד זה, מקום נאה לי, הלבנה והצחה. והיה כל רואי ישמח.

נפלה פתת השלג ונחה על קצה החוטם של הילד ותתחילה לרגדג אותו: צחק הילד. צחקה גם פתת השלג וטוב היה לה.

אך הילד קנח את חטמו בשרוולו ופתת השלג נעלמה מתוך צחוק.

דער ערשטער שניי

פון חיים יוסף סמיט
(אידישע שול, וועלאנד)

היינט איז געפאלען דער ערשטער שניי. אויף די פעלדער און די לאנקעס איז ער געלעגען א ווייסער. פון אינדער־פריה ביז נאך מיט א טאג איז דער שניי געפאלען. נאך מיטאג בין איך ארויס מיט מיינע ברידער צו רופען מיינע פריינד, אידישע קינדער, זיי זאלען זיך שפילען מיט אונז אין שניי קוילען.

שפעטער האבען מיר אנגעהויבען צו טאנצען. ווייל דער פרעהליכער ווינטער איז געקומען.

אין א פארווארפען ארים געסעל פון א גרויסער שטאדט האט געלעבט א פא־מיליע, וואס איז באשטאנען פון א מאן, זיין פרוי און זייערע קינדער. זיי פלעגען הונגערען אפט.

איינמאל זאגט די ווייב צום מאן:

— נא דיר די לעצטע פאר סענט, און געה קויף עפעס צום עסען פאר די קינדער.

געהט דער מאן ארויס אין גאס און פלוצלינג דערהערט ער א געוויין. ער האט זיך אומגעקוקט פון וואנען דאס גע־וויין קומט און האט באמערקט, ווי ביים ראג פון צוויי גאסען ליגט אן ארם קינד אין צוריסענע קליידער און וויינט.

געהט דער ארימאן צו צום קינד און פרעגט איהם: — פארוואס וויינסטו?

דערצעהלט איהם דאס קינד, אז ער האט שוין צוויי טעג ניט געגעסען און קיין טאטע־מאמע, וואס זאלען פאר איהם זארגען, האט ער אויך ניט.

האט דער מאן רחמנות געקראגען אויפ'ן קינד און, ניט קוקענדיג, וואס ער האט מיט זיין פאמיליע אליין געהונגערט און זיך גענויטיגט אין די עטליכע סענט, האט ער זיי אפגעגעבען דעם אינגעל, דעם יתום. ער האט זיך געטרייסט דערמיט, וואס ער מיט זיין פאמיליע האט בלויז איין טאג געהונגערט.

ער האט זיך אומגעקעהרט אהיים מיט גארניט. ער האט דערצעהלט זיין פרוי וועגען אלעס, אבער זי האט ניט גע־וואלט הערען אפילו. זי האט זיך געבייז־זערט אויף איהם. די קינדער האבען גע־וויינט און ער איז ארויס פון הויז.

אין זיין הויף האט ער באמערקט זעהר א שעהנע בלום. ער איז צוגעגאנגען, זי אנגעריהרט און אומגערעגן זי א קוועטש געגעבען. פון בלום איז ארויס עפעס א מאדנע וואסערעל.

ער האט עס פארזוכט, און עס איז איהם ליכטיג געווארען אין די אויגען. ער האט אויסגעזוכט א קליין פלעשעלע און אהין אויסגעדריקט א ביסעל זאפט פון בלימעל און דערמיט ארויס אויפ'ן נאס.

געהענדיג אין נאס דערזעהט ער מיט אמאל א גרויסען עולם שטעהענדיג ארום א רעלינער. האט ער זיך צוגערוקט און צוגעהערט און ער האט זיך דערוואוסט, אז דער רעדנער איז א שליח פון קעניג, און ער דערצעהלט, אז דער קעניג איז גע־פעהרליך קראנק, און די דאקטוירים זאָ־גען, אז עס איז געבליבען נאר איין מיי־צעל צו ראטעווען איהם.

אויב מען זאל ברענגען דעם קעניג די זאפט פון א געוויסער בלום, וואלט האט דער ארימאן א טראכט געגע־בען — וואס קען איך דא פארלירען? אפשר איז מיין וואסערעל אומשטאנד צו ראטעווען דעם קעניג?

ער איז אוועק גלייך צום פאלאץ און געמאלדען וועגען זיין וואסערעל.

מען האט איהם ארייננגערופען.

די דאקטוירים האבען אויסגעפרואווט זיין וואסערעל, האבען עס דערלאנגט דעם קעניג. און ווי נאר דער קעניג האט עס אויסגעטרונקען, האט ער באלד דער־פיהלט לייכטער און צו ביסלאך איז ער אינגאנצען געזונט געווארען.

דער ארימאן האט געקראגען טויזענט נאלד־שטיק און א סך מתנות.

א פרעהליכער איז ער אוועק צו זיין פאמיליע, און פון דעמאלט אן האבען זיי קיינמאל ניט געוואוסט פון קיין הונגער.

פייגעלע האפמאן (סט. קעטרינס); רבקה ברייגסקי (אנסאנוויל) תלמידים פון אידישער שול אין וועלאנד, תלמידים פון ת"ת אין סט. קעטרינס: אייערע זאכען ייעלען גערוקט ווערען מיט דער צייט. מען קען ניט אלץ אויף א מאל.

אידישע דערציהונג איז נישט קיין לוקסוס, נאר א דרינגענדע נויטווענדיגקייט*)

פון דר. יצחק שפירא

מיר זענען געקומען צום אויספיר, אז אונזער אידישע יוגענט מ ו ז ן האבען מעהר דערציהונג איידער זי באקומט פון די אלגעמיינע שולען פונ'ם לאנד, און דאס ניט דערפאר, ווייל געוויסע דענקער־רע טיילען פון אונזערע אידישע עלטע־רען זענען באזארגט וועגען א יורש פאר זייערע קולטורעלע און נאציאנאלע אינ־האלטען, נאר הויפטזעכליך טאקע צוליעב דער פראקטישער טובה פון אונזער יוגענט זעלבסט.

וואלטען די רעגיערונגען אמת'דיג פארשטאנען און זיך ערליך געזארגט פאר'ן גוטס פון די בירגער פון לאנד, וואס אין פאל פון דערציהונג מיינען עס, אז ביי דער יוגענט פון יעדער פאלקס־גרופע דארף מען זיך רעכענען מיט דער באזונדערער סביבה און מיט די ספעציע־לע שווערינקייטען, אויף וועלכע זי וועט זיך אנשטויסען אין לעבען — דאן וואלט אויך די פראגע פון אונזערע ספעציעלע אידישע דערציהונגס־נויטען געמוזט זיין אן עניין פאר די מלוכה'שע דערציהונגס־ארגאנען.

אמת, אינ'ם פאל פון א שטאט מיט אזא אידעאלער רעגיערונג וואלט אונזער אידישע דערציהונגס־פראבלעם פארלוירען א סך פון זיין שארפקייט, ווייל אין אזא מלוכה וואלטען דאך אידען נישט געהאט קיין עקאנאמישע צרות צוליעב זייער אי־פעדראגאגישער עניין. דאס פראבלעם פון דישען אפשטאם, און די דערציהונג וואלט זיך דאן העכסטענס באדארפט רעכענען בלויז מיט די קולטורעלע און נאציאנאלע ארטען פון אונזערע מיטען; אז אונזערע קינדער זאלען אנגעפילט ווערען מיט אי־דעאלען פון א אידישער צוקונפט און דעסגלייכען. נאך וויניגער איז אבער מעגליך, אז די מלוכה־שולען זאלען זיך פאראינטערעסירען מיט די פראקטישע לעבענס־נויטען פונ'ם אידי־שען קינד.

מיר זענען ארויסגעגאנגען פון דער הנחה, אז ווייל אונזער קינד וועט האבען אויסצושטעהן א שווערערען עקזיסטענץ־קאמף ווי אנדערע נישט־אידישע קינדער, דערפאר מוזען מיר איהם געבען מעהר דערציהערישע צוגרייטונג. אבער גראד דאס קען די אלגעמיינע שול, אפילו אין בעסטען פאל, ניט טאן, ווייל דער פאב־ליק־סקול לעהרער קען זיך נישט ווענדען צום אידישען שילער און איהם אויפמערק־זאם מאכען, אז ער מוז זיך לערנען בעסער, מוז קענען מעהר, מוז זיין עהרליכער און פלייסיגער פון אלע אנדערע, ווייל מעהר וויסען און מעהר ערליכקייט וועלען זיין זיכערע איינציגע כלי־זין, וואס וועלען איהם אפשר העלפען צו זיין די אומגעצעהלטע ספעציעלע שווע־ריגקייטען, מיט וועלכע ער וועט זיך מוזען ראנגלען.

דער פאבליק־סקול־לעהרער קען אויך נישט — אפילו ווען ער זאל שוין וועלען — ווענדען די אויפמערקזאמקייט פונ'ם אידישען שילער דאהין, אז ער וועט שטעהן פאר די פראבלעמען פון ברענגען הילף צו אידישע קבוצים פון אנדערע לענ־דער, וואס ראנגלען זיך מיט'ן אונטער־נאנג; אז ער אליין וועט זיך מוזען ראנגלען מיט פראגען פון א צושטערטער אידישער דערציהונג וואלט בכן אפילו אין א לאנד פון לויטער חסידי־אומות־העולם נאך געווען אן אקטועלער ענין. עלי־אחת־כמהו־וכמה ווען מיר לעבען אין א וועלט, ווען רעגיערונגען זענען נישט בלויז גלייכגילטיג צו אונזערע ספעציעלע אידישע נויטען, נאר אפט אויך אקטי־ווע מיטהעלפער ביי דער פארניכטונג פון אונזער נאציאנאלער און עקאנאמישער עקזיסטענץ.

ס'איז קלאר, אז די מלוכה וועט זיך ניט זארגען, אז אונזערע קינדער זאלען קענען די אידישע קולטור־אוצרות און אונזער פארגאנגענהייט; אז אונזערע קינדער זאלען אנגעפילט ווערען מיט אי־דעאלען פון א אידישער צוקונפט און דעסגלייכען. נאך וויניגער איז אבער מעגליך, אז די מלוכה־שולען זאלען זיך פאראינטערעסירען מיט די פראקטישע לעבענס־נויטען פונ'ם אידי־שען קינד.

מיר זענען ארויסגעגאנגען פון דער הנחה, אז ווייל אונזער קינד וועט האבען אויסצושטעהן א שווערערען עקזיסטענץ־קאמף ווי אנדערע נישט־אידישע קינדער, דערפאר מוזען מיר איהם געבען מעהר דערציהערישע צוגרייטונג. אבער גראד דאס קען די אלגעמיינע שול, אפילו אין בעסטען פאל, ניט טאן, ווייל דער פאב־ליק־סקול לעהרער קען זיך נישט ווענדען צום אידישען שילער און איהם אויפמערק־זאם מאכען, אז ער מוז זיך לערנען בעסער, מוז קענען מעהר, מוז זיין עהרליכער און פלייסיגער פון אלע אנדערע, ווייל מעהר וויסען און מעהר ערליכקייט וועלען זיין זיכערע איינציגע כלי־זין, וואס וועלען איהם אפשר העלפען צו זיין די אומגעצעהלטע ספעציעלע שווע־ריגקייטען, מיט וועלכע ער וועט זיך מוזען ראנגלען.

דער פאבליק־סקול־לעהרער קען אויך נישט — אפילו ווען ער זאל שוין וועלען — ווענדען די אויפמערקזאמקייט פונ'ם אידישען שילער דאהין, אז ער וועט שטעהן פאר די פראבלעמען פון ברענגען הילף צו אידישע קבוצים פון אנדערע לענ־דער, וואס ראנגלען זיך מיט'ן אונטער־נאנג; אז ער אליין וועט זיך מוזען ראנגלען מיט פראגען פון א צושטערטער אידישער קולטור, אז דאס לערנען אין אונ־זערע שולען שטערט נישט דעם לערנען דערפאלג אין דער ענגלישער שול. ניין, מיר מוזען בפירוש אנגענעהמען שרוים, אז א גרויסער טייל פון אונזערע לומדים, אין אידיש ווי אין העברייאיש, זאלען דירעקט באגלייטען אונ באפעס־טיגען די לימודים פון דער אלגע־מיינער שול. דער ביז־איצטיגער צושטאנד, וועלכער איז געגלייכען צו א סיטואציע, וועלכע צוויי דאקטוירים, וואס באגעגענען זיך קיינמאל נישט, מאכען דאך כמעט אויס־צייטיג אן אפעראציע אויבער דעם זעלבען קינד — אט דער באדארפניס מוז ענדליג־טיג אויפהערען. מיר מוזען זיך שטעלען אין קאנטאקט מיט דער ענגלישער שול; מוזען שאפען א פארבינדונג מיט די ענ־גלישע לערער פון די קינדער; מוזען זיין באקאנט מיט די לויפענדע געגענשטאנדען, וואס אונזערע קינדער לערנען דארט אין די פארשידענע צייטען און — בעיקר — מיר מוזען וויסען וואס מיר פון אונזער זייט באדארפען צו טאן פאר דער דער־הויבונג פון זייער אלגעמיינעם לערן־דערפאלג און ווי מיר זאלען אויפ'ן בעס־טען אופן קארעגירען און באזייטיגען די שערליכקייט פונ'ם איצטיגען דואליזם — א פראבלעם, וואס ווערט ליידער געלייזט דארך, וואס מיר מאכען זיך וועגען איהם נישט וויסענדיג.

שנית: אויך אויפ'ן געביט פון די ריין אידישע" לומדים באדארף מען זיך גרינדליך אפקעהרען פון דעם ביז־איצטיגען צוגאנג פון "ראטעווען אידישקייט" און זיך פראסט און פשוט אויסדרעהען מיט'ן פנים צו די רעאלע נויטען פונ'ם לעבעדיי־גען אידישען קינד און צו זיין אידישער וווירקליכקייט. עס איז א גרויסער חלום, צי מען לערנט, למשל, אידיש, כדי צו ראַ־טעווען די אידישע שפראך, אדער צי מען לערנט דעם דאזיגען געגענשטאנד ארויס־געהענדיג פון דער פשוט'ער הנחה, אז פאר'ן אידישען קינד איז די קענטעניש פון אידיש פון גרויסער וויכטיגקייט סיי פאר זיין דאס איז געגלייכען אנטוויקלונג און סיי צו־ליעב דעם פראקטיש־נוצליכען ווערט, וואס די דאזיגע שפראך האט, לכל הפחות נאך איצט, פאר יעדען אידישען מענשען, וועלכער איז צוליעב זיין עקזיסטענץ עקא־נאמיש פארבונדען מיט דער אידישער באַ־פעלקערונג.

אין צעהנדליגער אידישע שולען הערשט, אין פרט פון אידיש מצד די לערער, א שטימונג פון "ראטעווען א מת"; און מצד די קינדער — א באַאיי־הונג ווי צו אן אפגעלעבטען און וועדרינג־דיגען פון זיך אמאל ארוים א פאר אידי־שע ווערטער. אין אט דעם מצב וואָלט, נאך אונזער מיינונג, געקומען א גרינד־ליכער שנוי, וואו אויפ'ן ארט פון דער אויגענשיין־פארלאצערישער און אפט אויך פאלשער "ליבע צו אידיש", וואלט אריינ־געטראטען די איינפאכע באציהונג צו אן איינפאכער שפראך, וועלכע מען דארף קע־נען, ווייל ס'איז גוט און נוצליך, ווען מען קען זי.

כמעט ענליך איז עס מיט'ן למוד פון געשיכטע: מען לערענט געשיכטע, ווייל אהן דעם וועלען אונזערע קינדער, חלילה, נישט קענען אונזער "פארגאנגענהייט", וואלט אויך דא בעסער געווען, ווען דער למוד פון געשיכטע וועט זיין געטראגען פון דעם ציעל, אז אונזערע קינדער זאל דורך אט דעם למוד געהאלפען ווערען, בעסער צו פארשטעהן און זיך אריינטירען אין אונזער קאפליצירטער געגענוואַרט.

אדער נעהמען מיר דעם ענין יום־טוב־פייערונגען. פאקטיש באַרייטען די דאזיגע פייערונגען פאר אונזערע שולען יעדעס מאל א גרויסע פארלעענגהייט און אן אפקומעניש, ווייל ווי קען מען דורך־פיהרען א יום־טוב־פייערונג, ווען סיי אין דער אידישער סביבה און סיי בייס לערער האט דער יום־טוב פארלוירען יעדען איני־האלט? קומט טאקע געוועהנליך ארויס אן אומאויפריכטיג פארדעהעניש אהן טעם און אהן ריח, ווי אנדערש וואלט אבער די דאזיגע אויסגעזעהן, ווען אנשטאט מקיים צו זיין די מצוות יום־טוב־פייערונג, וואלט די פייערונג געהאט דעם פיעל־פשוט־ערען צוועק, אונזער אידישען קינד, חלילה, האָ טפאקטיש נישט קיין שום יומים־

(פארזעצונג אויף פייזדש 2)

*) זעה "דער אידישער זשורנאל" פונ'ם 25־טען דעצעמבער.

ווינטער סומט אז

באפרייט זיך פון שקלאפערייען פון פוירנעס און אש. אדרעסירט גלייך דעם באריימטען

וועלש בלאָוער

אויטאמאטיש קאנטראלירטע וואַ־ריימקייט, קיין אש, שפארט געלט אויף קוילען. דער "וועלש בלאָוער" טראגט א גאראנטי פאר פולשטענדיגער צופרידענהייט און פרייע סערוויס פון דער

Welsh Blower & Stoker
COMPANY
BANK OF NOVA SCOTIA Bldg.
Dundas & Spadina
WAverly 7247

פאר פרייער אינפארמאציע און ראיעלער באהאנדלונג רופט אפ אונזער אידישען סיילס־מענערזשער:

אייב ווהייט, ווייווערלי 7247

דער "וועלש בלאָוער" צאָלט פאר זיך אליין

THE
DOMINION BANK

געגרינדעט 1871.

50 ברענטשעס אין טאראנטא דיסטריקט

מיר לאדען אייך איין צו באנוצען אונזער בענקינג סערוויס, אין וועלכען ברענטש עס איז אייך באקוועמער.
געלט געשיקט קיין אייראפע לויט ביליגסטע רעיטס, אויסגעצאָלט אין אמעריקאנער דאָלאַ־רען, אדער ווי איהר ווילט.
אינטערעסט געצאָלט אויף אלע דעפאזיטס אין אלע ברענטשעס.

די דאָמיניאָן בענק הויפט אָפיס, טאראנטא